

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/28/2017
Identifikačné číslo spisu:	8614202046
Dátum vydania rozhodnutia:	06.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8614202046.1

UZNESENIE

Najvyšší Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne S. P., bývajúcej v D., proti žalovaným 1/ S. J., bývajúcej v D., 2/ I. Q., na neznámom mieste, 3/ I. Q., na neznámom mieste, 4/ C. S., na neznámom mieste, 5/ I. K., na neznámom mieste, 6/ I. K., na neznámom mieste, 7/ I. Q., na neznámom mieste, 8/ C. O., na neznámom mieste, 9/ C. K., na neznámom mieste, 10/ I. Q., na neznámom mieste, 11/ C. Q., na neznámom mieste, 12/ I. Q., na neznámom mieste, 13/ S. G., bývajúcej v D., 14/ C. C., bývajúcej v D., 15/ C. B., bývajúcemu v D., 16/ C. N., bývajúcej v D., 17/ C. J., bývajúcej v D., 18/ I. P., bývajúcemu v D., 19/ S. J., bývajúcej vo E., 20/ I. P., bývajúcemu v D., 21/ E. T., bývajúcej vo E., 22/ P. Y., bývajúcej vo E., o určenie vlastníctva, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4 C 73/2014, o dovolaní žalovaných 2/ až 12/ zastúpených Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom v Bratislave, Búdková cesta č. 36, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. júla 2016 sp. zn. 6 Co 356/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. júla 2016 sp. zn. 6 Co 356/2015 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom zo 17. februára 2015 č.k. 4 C 73/201-58 Okresný súd Svidník (ďalej len „súd prvej inštancie“) určil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území J., ktoré sú vedené na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. XXX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere XXX m² a parcela č. XXX - záhrady vo výmere XXX m² (ďalej len „sporné pozemky“); rozhodol tiež o náhrade trov konania. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že už právni predchodcovia žalobkyne užívali sporné pozemky dlhodobo (pred 1. januárom 1951), nerušene a dobromyseľne v tom, že sú ich vlastníci. Žalovaní 2/ až 12 (podieloví spoluvlastníci), ktorí sa aj podľa potvrdenia obce a policajných orgánov zdržiavajú na neznámom mieste, sporné pozemky nikdy neužívali. Vlastnícke právo právnych predchodcov žalobkyne (ani jej osobne) dosiaľ nikto nespochybňoval. Existenciu oprávnenej a nerušenej držby žalobkyne najmenej od roku 1955 potvrdil vo svojej svedeckej výpovedi aj obyvateľ obce K. J.. Vzhľadom na to, že žalobkyňa užíva sporné pozemky (spôsobilý predmet vydržania) dobromyseľne a nerušene po dobu výrazne prekračujúcu desať rokov, splnila podmienky vydržania a nadobudla ich vlastníctvo v zmysle § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Z týchto dôvodov súd prvej inštalácie opodstatnene podanej žalobe vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Na odvolanie žalovaných 2/ až 12/ Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 12. júla 2016 sp. zn. 6 Co 356/2015 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny; rozhodol tiež o náhrade trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvej inštalácie preskúmal spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, podľa zásad uvedených v § 379 až § 381 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2.1. Odvolací súd prisvedčil Slovenskému pozemkovému fondu v tom, že podstatnou podmienkou vydržania je medziiným právny titul vstupu do oprávnenej držby, čo aj len domnelý. Poukázal na to, že sporné pozemky užívali už rodičia žalobkyne ako svoje vlastníctvo po I. Q. (otcovi jej matky); žalobkyňa ich začala užívať v roku 1955 spolu s jej manželom a od jeho smrti v roku 2010 ich užíva sama. Žalovaná 1/, ako aj žalovaní 13/ až 22/ argumentáciu žalobkyne v ničom nespochybňovali, naopak, písomnými vyhláseniami založenými v spise potvrdili jej správnosť. V súlade s tvrdeniami žalobkyne vypovedal v konaní aj svedok K. J.. Odvolací súd konštatoval, že „vzhľadom na značný časový odstup od momentu, kedy mali právni predchodcovia žalobkyne vstúpiť do držby nehnuteľností by bolo nadmerne komplikované, ak nie priamo nemožné zabezpečiť dôkazy preukazujúce skutočnosti týkajúce sa titulu vstupu právnych predchodcov žalobkyne do držby a priebehu držby nehnuteľností týmito predchodcami. Vzhľadom na okolnosti veci možno mať za to, že titulom vstupu právnych predchodcov žalobkyne do držby bola neformálna dohoda pozemnoknižných predchodcov o prenechaní nehnuteľností do užívania predchodcom žalobkyne“. V prospech vydržania vlastníctva žalobkyňou nasvedčuje - podľa názoru odvolacieho súdu - už sama doba, po ktorú žalobkyňa užíva sporné pozemky nerušene a dobromyseľne; to znamená, že žalobkyňa splnila podmienky vydržania vlastníctva sporných pozemkov právnym titulom vydržania. Poznamenal, že „ak by ani za takejto situácie nemohlo byť konštatované nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, zákonné ustanovenie o vydržaní by nespĺňalo účel, za akým ho zákonodarcia začlenil do právneho poriadku, nebolo by ho možné označiť inak ako obsoletné“.

2.2. Odvolací súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení ustanoveniami s § 255 ods. 1 CSP a § 257 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 2/ až 12/. Podľa ich názoru je dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a dôvodné preto, lebo napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolatelia spochybňujú správnosť viacerých skutkových zistení súdov (napríklad o možnosti, že by všetky ňou uvádzané osoby boli jej právnymi predchodcami, resp. o tom, že by sporné pozemky užívala len rodina žalobkyne). Sporné pozemky neboli predmetom dedenia po rodičoch (ani prarodičoch) žalobkyne a žalobou o určenie vlastníctva nemožno v takom prípade nahrádzať „obsah dedičského konania“. Podľa ich presvedčenia žalobkyňa v konaní nepreukázala právny titul jej vstupu do držby. Sama skutočnosť, že sporné pozemky užíva dlhodobo a nerušene nepostačuje pre vydržanie ich vlastníctva. Prvoinštančný aj odvolací súd sa pri riešení otázky preukázania titulu oprávnenej držby žalobkyne a splnenia podmienok vydržania odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu a jeho názorom prezentovaným v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 271/2007, 5 Cdo 49/2010 a 3 Cdo 12/2010. Z týchto dôvodov dovolutelia žiadali rozsudok odvolacieho súdu buď zmeniť (a žalobu zamietnuť) alebo zrušiť spolu s rozsudkom súdu prvej inštalácie a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa, ani ostatní žalovaní sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Procesné účinky teda dovolanie vyvolalo po tomto dni.

6.1. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

6.2. Najvyšší súd vo viacerých v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 vyjadril právny názor aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní nižších súdov, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014)

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

8.2. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku tejto viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

11. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

12. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13.1. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ.

13.2. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže ale najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP.

14. V danom prípade žalovaní 2/ až 12/ podali v ich dovolaní všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa ich názoru došlo v konaní pred prvoinštančným a odvolacím súdom. Nezostali ale len pri tom a primerane konkretizovali, že nesprávne riešenou bola otázka podmienok nadobudnutia vlastníctva vydržaním, osobitne existencie právneho titulu dobromyseľnej držby. Označili tiež rozhodnutia najvyššieho súdu vyjadrujúce právne názory, od ktorých sa odvolací súd odklonil, a uviedli, ako mala byť táto otázka riešená správne. Podané dovolanie teda dostatočne vysvetľuje, z čoho sa vyvodzuje jeho prípustnosť (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

15. „Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v rozhodnutiach alebo stanoviskách najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty „R“) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovaně vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom, alebo dokonca tieto názory akceptovali, myšlienkovu na ne nadviazali a rozviedli alebo z nich vychádzali.

16. V rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 271/2007, na ktoré dovolatelia poukazujú, najvyšší súd uviedol, že „vydržanie je osobitný spôsob nadobudnutia vlastníctva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona, nevyžaduje sa k tomu rozhodnutie štátneho orgánu. K tomu, aby bolo možné nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním musia byť splnené zároveň tieto zákonné predpoklady: a) nadobúdateľ je oprávneným držiteľom veci po celú vydržaciú dobu, b) nepretržitosť vydržacej doby, ktorou je neprerušovaný stav užívania predmetu vydržania počas zákonom stanovenej doby, c) spôsobilý predmet vydržania. Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so

zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j. či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva veci, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý dôvod (titulus putativus), teda, ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí“.

17. V súlade s týmito závermi najvyšší súd v inom rozhodnutí uvádzanom dovolateľmi (5 Cdo 49/2010) konštatoval, že „dobromyseľnosť, ako vnútorný psychický stav, je potrebné objektivizovať s prihliadnutím na všetky okolnosti, za ktorých došlo k faktickému nakladaniu s vecou, resp. vykonávaníu práva pre seba. Z týchto okolností potom možno usúdiť, či držiteľ mohol, alebo nemohol rozpoznať, že mu vec alebo právo skutočne patrí. Okolnosťami, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery, sú aj okolnosti týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia práva (právneho titulu), teda tzv. uchopenia sa držby. Subjektívny pocit držiteľa nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva“.

18. Najvyšší súd aj v treťom z rozhodnutí uvádzaných dovolateľmi (3 Cdo 12/2010) zaujal zhodný názor, podľa ktorého „posúdenie, či je držiteľ v dobrej viere alebo nie je, treba vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samého účastníka, a vždy treba brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec (právo) patrí. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vlastnícke právo vzniknúť, teda aj k právemu dôvodu (titulu) vzniku vlastníctva.

19. Nad rámec vyššie uvedeného najvyšší súd poznamenáva, že najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach (napríklad 4 Cdo 287/2006) vysvetlil, že „medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec (držiteľ) nadobudol, či mu svedčí nejaký nadobúdaci titul... Takým titulom (právnym dôvodom) sa môže rozumieť právny úkon, ktorým sa vec prevádza na iného vlastníka, napríklad kúpna zmluva, darovacia zmluva, rozhodnutie štátneho orgánu“. Obdobné závery vyjadril najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 234/2009). K dovolacej argumentácii treba tiež uviesť, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na názore, že ak nebol zachovaný postup príslušného orgánu v konaní o dedičstve, nemožno ho obchádzať žalobou, ktorou sa právny nástupca poručiteľa domáha určenia, že je (spolu)vlastníkom veci patriacej do dedičstva (R 3/2015).

20. V danom preskúmanej veci odvolací súd na podklade výsledkov dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie charakterizoval okolnosti dlhodobého a nerušeného užívania sporných pozemkov fyzickými osobami, o ktorých žalobkyňa tvrdila, že sú jej právní predchodcovia; charakterizoval tiež vonkajšie znaky držby žalobkyne.

20.1. Rozhodnutia najvyššieho súdu, časti ktorých sú citované vyššie v bodoch 16. až 18., spočívajú na názore, že nevyhnutnou podmienkou vydržania je vždy jednoznačné preukázanie konkrétnej právnej skutočnosti (titulu držby), z ktorej možno objektívne vyvodzovať presvedčenie držiteľa, že vec užíva ako vlastníka. Rozhodnutie odvolacieho súdu tento názor formálne akceptuje, reálne sa však od neho odklonilo v tom zmysle, že na jednoznačnom preukázaní titulu držby netreba trvať vtedy, keď „vzhľadom na značný časový odstup ... by bolo nadmerne komplikované, ak nie priamo nemožné zabezpečiť dôkazy preukazujúce skutočnosti týkajúce sa titulu vstupu ... do držby a priebehu držby ...“.

20.2. Navyše, odvolací súd si dostatočne neuvedomil, že pri riešení právnej otázky splnenia podmienok vydržania sporných pozemkov žalobkyňou sú bezprostredne významné nie okolnosti týkajúce sa právnych predchodcov žalobkyne (teda to, či, ako, kedy a na základe čoho vstúpili do ich užívania), ale okolnosti týkajúce sa priamo osoby žalobkyne. Konštatoval, že „vzhľadom na okolnosti veci možno mať za to, že titulom vstupu právnych predchodcov žalobkyne do držby bola neformálna dohoda pozemnoknižných predchodcov o prenechaní nehnuteľností do užívania predchodcom žalobkyne“. Toto konštatovanie odvolacieho súdu (odhliadnuc od pochybností, ktoré možno mať o jeho náležitom podložení skutkovými zisteniami súdu) sa ale týka právneho titulu, na základe ktorého vstúpili do držby

sporných pozemkov právni predchodcovia žalobkyne; toto konštatovanie sa nevzťahuje na žalobkyňu - neuvádza, akým právnym titulom vstúpila do držby žalobkyňa.

21. Žalobkyňa v konaní tvrdila, že do držby sporných pozemkov vstúpila v roku 1955 po svojich rodičoch. Právny titul svojej držby [vo význame konkrétnej právnej skutočnosti objektívne spôsobilé vyvolať (čo aj iba mylné) vnútorné presvedčenie, že držiteľ je vlastníkom] týchto pozemkov ale žalobkyňa ani len netvrdila. Nevysvetlila, „čo sa stalo v roku 1955“, teda na základe akej právnej skutočnosti (napríklad neplatnej zmluvy alebo domnelého dedenia) dospela k názoru, že vlastní sporné pozemky. Takéto vysvetlenie neuviedla v žalobe (č.l. 1 spisu), ale ani neskôr na pojednávaní pred súdom prvej inštancie (č.l. 55 spisu). Napriek tomu, že otázka existencie právneho titulu vstupu žalobkyne do držby tvorila nosnú časť odvolacej argumentácie, potrebné vysvetlenie právneho titulu držby nie je obsiahnuté ani vo vyjadrení k odvolaniu žalovaných 2/ až 12/ (č.l. 70 spisu), z ktorého dokonca vyplýva, že preukazovanie takéhoto titulu považoval jej právny zástupca za nepotrebné, nadbytočné a účelové, lebo (ako uviedol) „vydržanie hojní najmä nedostatok nadobúdacieho titulu“.

22. Podľa § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou alebo kto vykonáva právo pre seba. V zmysle § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa oprávnený držiteľ stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

23. I keď sa odvolací súd vo všeobecnej rovine stotožnil s názorom, že „oprávnená držba musí mať základ v určitom právnom titule“, v potvrdzujúcom rozsudku sa už týmto názorom dôsledne neriadil. Svoje rozhodnutie odôvodňoval len právnymi úvahami o titule držby právnych predchodcov žalobkyne. V prípade žalobkyne taký titul neuviedol a uspokojil sa s preukázaným užívaním sporných pozemkov žalobkyňou dlhodobo, nerušene, bez spochybňovania jej vlastníctva. Podľa názoru odvolacieho súdu žalobkyňa nadobudla vlastníctvo sporných pozemkov vydržaním, lebo ak by ani za tejto situácie nemohlo byť konštatované nadobudnutie vlastníctva vydržaním, bolo by ustanovenie § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka nepoužiteľné a nespĺňajúce svoj účel. Ustálená rozhodovacia prax súdov, prezentovaná rozhodnutiami uvedenými dovolaní, spočíva však konštantne na názore, že bez toho, aby žalobca tvrdil a v spore preukázal existenciu čo aj len domnelého titulu držby, nemôže byť jeho žaloba úspešná. Tento názor je vyjadrený aj v aktuálnych judikátoch R 73/2015 a R 74/2015. Právnym názorom, na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie, sa teda odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu.

24. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaných 2/ až 12/ je nielen prípustné z dôvodu odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), ale tiež dôvodné, lebo spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

25. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomocí patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

27. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.